

Notatki.

o koniunkturalności międzynarodowego stosunku przy Nauralnym  
Dowództwie Autonomicznej Armii Polskiej we Francji  
- organu techniczno-wojakowego, mającego na celu  
zgromadzenie wszelkich materiałów, dotyczących:  
techniki wojakowej w najnowszym zakresie, najnow-  
szych wynalazków i udoskonaleni wojakowych lub  
z wojakowości związek jakiegokolwiek mających, jakoteż  
wielkich wiadomości i danych, dotyczących przemysłu  
Obrocy Narodowej.

Pomieważ wojna zbliża się ku końcowi i z chwilą  
zwrocenia pokoju - wszelkie wiadomości, dotyczące  
wojakowości, jako stanowzące sekret państwowy, stają  
się, z resztą, niedostępny dla cudzoziemców  
- uważam za niezbędne zwrócić uwagę na koniunk-  
talność międzynarodowego stosunku przy Nauralnym Dowód-  
ztwie Armii Polskiej - odpowiedniego organu, wydziału,  
któryby, korzystając z przysługującego nam prawa,  
jako stronie walującej w sojuszu z Francją, wni-  
skawnie we wszystkie sprawy dotyczące wojakowości fran-  
cuskiej i państwa z nią sprzymierzonego - wzięł się  
oficjalnie i niesfingownie - międzynarodowym zgrupowa-  
niem najnowszymi i najlepszymi materiałami i wiado-  
mości technicznymi i naukowymi - jakiegokolwiek  
związek z wojakowości mających.

Wiadomości te, choćby niekompletne, mogą  
nam odnieść potym międzynarodowe usługi, dzięki  
brazety przyczynę do dalszych badań naukowych  
fachowcom, wstąpię do tego, którzy iść należy omów.

dużycę obrotów i uchyłków, a, z drugiej strony wynalazki i ulepszenia, nowe odkrywania horozonty i wskazywanie kierunków z jakim powstanie wielka Techniczna wojskowa na zachodzie — jednym słowem wiadomości te dadzą nam możliwość skorzystania z doświadczenia Francji i jej sprzymierzeńców i unieszkodliwienia się od zagrożenia.

Wydaje mi się, że wydział ten - techniczno-wojskowy - powinien być ujęty następnyymi sposobami i to z punktu chronologicznego mniej wskazanym, a mianowicie:

1) Zrozumieniem jaknajobszerniejszego i uściślijonego materiału, dotyczącego spraw wojskowych w krajach sprzymierzonych, a więc:

- a) ogólnych wydzwoń wojskowych, opinii materiału bojowego, regulaminów, instrukcji i. t. d. - przy czym materiały by zrozumieć wysołko, co się tylko trzeba wsta - jdyi teraz i tutaj trudno przewidzieć, co się nam później przydać może;
- b) wszelkich spraw wojskowych, notatek, rozpraw, raportów, sprawozdań, prac matematycznych i. t. d. - dotyczących wydzwoń wojskowych, lub - wojskowych - wogóle jakikolwiek mających, np.: wydzwoń o oporze powietrza, sposobach jego umniejszenia, o stabi-

liniję powiatów, o wybraniach ruchu powiatu, o bli-  
ższych trajektorji, o mych wyadaniach z dzieł:  
nie busowy dział, lotów, z dzieł: nie spowód  
walki zbrojnej i. t. p.

c) wnetkach protokółów, dotyczących doświadczeń  
oficjalnych i prywatnych, czynionych z najróżno-  
rodziejnymi materiałami i materiałami wyje-  
nymi, z dzieł: artylerji, chemji, lotnictwa i. t. d.

d) katalogów i wydawnictw firm dla obrony na-  
rodowej pracujących wraz z opisami przyrządów  
i aparatów dla celów wojskowych i laboratoriów  
wojskowych przez nie wyrobianych.

e) sprawozdanie poriadku t. w. "Commission  
Interdellée des Inventions" - 23 bis Rue de  
l'Université (o ile to możliwe) - które zawi-  
aduje wiadomości o najróżnorodniejszych wynalaz-  
kach i udoskonaleniach wojennych, storo-  
nych z powołanej Komisji - wraz z opi-  
sami chwytów wojennych z tych wynalaz-  
ków i udoskonalień.

f) najróżnorodniejszych zdjęć fotograficznych jako-  
kolwiek wiążąc z wojną miejskich, jako również  
zdjęć fotograficznych przedmiotów i materiałów  
bojowych, sposobów fabrykacji, maszyn, przyrządów,  
obrotów i urządzeń fabryk dla obrony na-  
rodowej pracujących, zdjęć doświadczeń praktycz-  
nych, laboratoryjnych i. t. p.

g) wyromadzeniem (o ile to skąd się możli-  
wym) sprawozdanie, tablic statystycznych,  
wykresów - dotyczących ilościowego i jakościowego

rozpatrenie sprzymierzeń i materjał bojowy i  
jego rozbudowę w czasie wojny obecnej - układał  
co najmniej przez „Comité Interallié de la  
Statistique” w Paryżu (Cabinet du Ministre  
de l'Armement).

b) zgromadzeniem modeli najróżnorodniejszych  
przedmiotów (lub ich części składowych), mających  
własności wojenne i odróżniających się skom-  
plikowaną konstrukcją lub posiadających cechy  
specyficzne - trudno dostępne się opisane lub wyjęte  
rysunkami czy fotografiami, a więc wpałniczkos róz-  
nych typów, muszki prętko gąsienicowe, dym-  
cygn. i. t. p.

2) Zbieraniem materjału surowego o dziedzinie  
techniki wojskowej i spraw z nią związanych  
przez fachowych autorów wydawniczych, a to na  
podstawie:

a) wiedzenie specjalnych obiektów wojskowych i  
krajach sprzymierzonych, poligonów, stacji dowo-  
dzących i wojskowości i wojenne ugrupowania  
kolonii wojskowych, wiedzenie frontu o punktach  
swoich i innych i innych pod względem  
rozdawania sztuki techniczno-wojskowej,  
fortyfikacji przygotowania artylerji, roztworze-  
nia najróżnorodnych rodzajów i. t. p.

b) wiedzenie arsenatów ludowych i morskich  
rodzajów i prywatnych fabryk wojskowych: me-  
chanicznych, chemicznych i سایر druhnych,  
przebiegów, fabryk materjałów wybuchowych,

fabryk zajmujących się napelnianiem pocisków  
materjalami wybuchowymi, gazami duszącymi i t.  
— wreszcie neregularnym uwożem na ich wysta-  
wuje, cechy charakterystyczne, muszyny, wszelkie tech-  
niczne, jakimi rozporządzą, na ich wytworzenie,  
rozwoj tej wytworzenia, na czas jaki był potrzebny dla  
jeńców wojennych, czym zajmowały się przed  
wojną, co wytworzenia podczas wojny i co wzmoc-  
niła fabrykowi po wojnie. Te wiadomości dadzą  
nam niecierpliwie cenne wskazówki co do orga-  
nizacji nowego przemysłu w przewidywaniu mo-  
bilności jego mobilizacji).

c) na podstawie wiadomości zdobytych w Ministerstwach:  
d'Armees, d'Aviation, d'Inventions - a także  
w Section Technique de l'Artillerie i instytucjach  
podobnych - przez sztokholmski wydział techniczno-  
wojskowy Armii Polskiej.

d) na podstawie wiadomości zdobytych na posie-  
dzeniach: „Comité Interallieé des Inventions”,  
„Comité Interallieé de la Statistique” i Ko-  
misyi dla demobilizacji przemysłu w Francji  
— przez delegata (o ile to okoliczności i możliwości  
względną techniczno-wojskowego Armii  
Polskiej);

e) na podstawie wiadomości i stosunków w  
sferach przemysłowych i wojskowych we Francji  
i państwach z nią sprzymierzonych.

f) na podstawie wiadomości i stosunków  
z wynalazcami z wojskową i związkami  
kolonij mających.

Wszystkie te wiadomości powinny być składowane  
ponadto w oddziale technicznym - wystawego  
z archiwum oddziału - w formie notatek,  
raportów, sprawozdań i. t. p. - dwiema najbliższymi  
miesiącami.

3) Zgrupowaniem zebranego materiału (punkty:  
1 i 2) a także uporządkowaniem i opracowa-  
niem materiału w formie wydziału w formie  
notatek, sprawozdań, raportów (punkt 2) - a  
mianowicie:

a) rozdzielaniem całego zebranego materiału  
na poszczególne, ściśle określone działy  
i jego skatologizowaniem - a to dla  
dania możliwości orientacji się w  
nim potem, po powrocie do kraju.

b) opracowaniem i stricowaniem materiału  
danego działu, bez względu na uśrednienie  
materiału i braków oraz na dokładność  
wyjaśnienia wyadwianych rezultatów  
lub uśrednienia w innych - powstanie  
z tym celu wszelkimi możliwymi środ-  
kami.

c) zastawieniem dokładnego opinii fabryk  
wielkiego rodzaju i specjalności, pra-  
cujących w czasie wojny dla obrony pa-  
ństwa - z synchroizowaniem wyadwianych  
ich wytworów przed i podczas  
wojny a także - w miarę - po  
wojnie.

d) dokładnym opracowaniem, z danymi liczbowymi, statystyką, wykresami - planem, dotyczącego demobilizacji przemysłu wojennego francuskiego - na podstawie oficjalnych danych Komisji demobilizacyjnej francuskiej i onbistych opowiadań autorów wydawnictwa techniczno-wojskowego Armii Polskiej - podaniem wiadomości fater nich różnych fabryk (dane oficjalne mogą być niebył dokładne - przychylny: konkurencji zawodowej) - co może nam oddać nowoczesne usługi przy organizacji przemysłu w kraju - uwzględniając jego powstanie wojenne.

A) Tomaszem podsumowań, dzieł i ogólnie wszelkich prac techniczno-wojskowych i naukowych - z wojennymi wieżami, obiektywami mapy - na język polski.

L. Mojdziński.

Paryż

8 - XI - 18.



P.S. Oryginał złożony w Sztabie Armii Polskiej w Francji dn. 8 - XI - 18. L. Mojdziński.